

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Дистанційне
навчання: організація взаємодії та оцінювання в цифровому
просторі»

Розробник(и): ФОП Гончар Костянтин Вікторович ЄДРПОУ 1977306973

Рецензент(и): Фізична особа підприємець К.В. Гончар

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми – Дистанційна освіта вимагає особливих підходів до залучення учнів, структурування матеріалу та надання якісного зворотного зв'язку через монітор.

Цільова група: Педагоги всіх спеціальностей, методисти, керівники онлайн-проектів.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми – Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації – Розвиток професійної впевненості педагогів щодо проведення якісних дистанційних занять.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Методика створення інтерактивного контенту для онлайн-уроків
- Опанування інструментів для синхронної та асинхронної взаємодії
- Організація групової роботи учнів у віртуальних кімнатах
- Формувальне оцінювання в умовах віддаленого навчання

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- цифрова компетентність
- дистанційно-педагогічна майстерність
- організаційна гнучкість
- комунікативна чіткість

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагоги зможуть побудувати ефективну систему дистанційного навчання, забезпечать високу залученість учнів та зможуть об'єктивно оцінювати їхні успіхи онлайн.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Ефективна комунікація з учнями в очному та змішаному навчанні.	1	1-29	2-30
2	Соціальні мережі. 'На одній хвили' з дітьми.	1	1-29	2-30
3	Цифрові інструменти для проведення дистанційного навчання.	1	1-29	2-30
4	Microsoft Office 365 для організації дистанційного навчання	1	1-29	2-30
5	Навчання в соціальних мережах. Особливості організації та переваги.	1	1-29	2-30
6	Соціальні мережі. Інструменти ефективної взаємодії з учнями та батьками.	1	1-29	2-30
7	Забезпечення зворотного зв'язку за допомогою онлайн-сервісів	1	1-29	2-30
8	Соціальні мережі як інструмент сучасного навчання. Цифрова компетентність.	1	1-29	2-30
9	Організація та супровід дистанційного навчання за допомогою платформ Google, Microsoft Office 365, ClassDojo	1	1-29	2-30
10	Нові можливості платформи Classtime під час військового стану.	1	1-29	2-30
11	Дистанційне навчання. Додатки для планування, контролю та проведення уроків	1	1-29	2-30
12	Змішане навчання як інструмент підвищення ефективності навчання. Ротація за станціями	1	1-29	2-30
13	Сервіси та прийоми для змішаного навчання.	1	1-29	2-30
14	Ефективне онлайн навчання. Методики 25/26.	1	1-29	2-30
15	Безпечна дистанційна освіта під час Воєнного стану. Освіта з кібербезпеки.	1	1-29	2-30
16	Покращуємо враження від уроку: лайфхаки, які допоможуть зробити його цікавим і приємним.	1	1-29	2-30
17	Використання платформи Moodle для організації освітнього процесу за дистанційною та змішаною формою навчання	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
18	Новий навчальний рік: нові підходи	1	1-29	2-30
19	Доброчесність - запорука якісної освіти.	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Ефективна комунікація з учнями в очному та змішаному навчанні.

Ключові питання теми: Як у сучасних умовах навчання налагодити контакт і взаємодію між його учасниками, створити сприятливу атмосферу, комфортне спілкування, забезпечити безстресове і ефективне навчання.

Тема 2. Соціальні мережі. 'На одній хвили' з дітьми.

Ключові питання теми: Сучасні учні хочуть бачити трендового вчителя. Того хто розуміє те, що цікавить дітей і вміє це ввести у навчальний процес. Ми навчимося використовувати Instagram і TikTok так аби домашні завдання були цікаві. Попрацюємо у методі Ненасильницької комунікації.

Тема 3. Цифрові інструменти для проведення дистанційного навчання.

Ключові питання теми: Перша проблема для впровадження дистанційної освіти - це розуміння, що таке 'навчати на відстані'. Досвід останнього року показав, що багато вчителів використовують різні платформи для дистанційного навчання, але завдання формулюють як для звичайного очного навчання, замість сучасних інструментів, використовують стандартний Word та PowerPoint. Тож є потреба проаналізувати помилки та познайомитись з різними сучасними інструментами.

Тема 4. Microsoft Office 365 для організації дистанційного навчання

Ключові питання теми: Програма навчання передбачає ознайомлення слухачів із тим, як можна безкоштовно організувати захищене інформаційно-освітнє середовище закладу освіти розгорнувши хмару MS Office 365 та з можливостями, які надають сервіси MS Office 365 в організації дистанційного навчання.

Тема 5. Навчання в соціальних мережах. Особливості організації та переваги.

Ключові питання теми: Сучасна школа в умовах пандемії шукає нових шляхів підвищення ефективності якості освіти і надання усім учням рівного доступу до навчання. Крім того, навчальні потреби і інтернет-активність сучасних школярів вимагає заміни традиційних підходів на сучасні, наближені до реалій кожного школяра. Саме таким підходом є навчання в соціальних мережах. Розглянемо основні соціальні мережі, що можна ефективно використовувати для досягнення навчальних цілей, особливості і формати їх використання. удосконалювати навички

Тема 6. Соціальні мережі. Інструменти ефективної взаємодії з учнями та батьками.

Ключові питання теми: Упродовж виступу ми поговоримо про актуальні питання, зокрема: Чи є правила, яким чином педагог повинен вести власну сторінку у соціальних мережах? Чи треба додавати учнів та батьків? Чи є соціальна мережа лише інструментом для спілкування з друзями? Які налаштування бажано зробити для захисту особистої інформації?

Тема 7. Забезпечення зворотного зв'язку за допомогою онлайн-сервісів

Ключові питання теми: Огляд та практичне використання сервісів для забезпечення зворотного зв'язку, зокрема Mentimeter, Classtime, Kahoot. Можливості кожного сервісу. Застосування від моменту реєстрації.

Тема 8. Соціальні мережі як інструмент сучасного навчання. Цифрова компетентність.

Ключові питання теми: Сьогодні більшість вчителів мають сторінки в різних соціальних мережах, вони зручні і для спілкування, і для проведення онлайн уроків, і для пошуку освітніх заходів тощо. Але, в останні роки, збільшились конфліктні ситуації пов'язані саме із соціальними сторінками. На вебінарі ми розглянемо на які моменти фото, коментарі, групи тощо необхідно звернути увагу при створенні та введенні власної / професійної сторінки.

Тема 9. Організація та супровід дистанційного навчання за допомогою платформ Google, Microsoft Office 365, ClassDojo

Ключові питання теми: Під час пандемії сучасна освіта зіткнулася із проблемою організації дистанційного навчання. Є велика кількість платформ для його організації, зокрема це Google, Microsoft Office 365, ClassDojo, які є безпечними, безкоштовними і надзвичайно ефективними. Їх розглянемо на тренінгу

Тема 10. Нові можливості платформи Classtime під час військового стану.

Ключові питання теми: ознайомлення з умовами підключення до тарифного плану 'Ліцензія для шкіл' освітньої платформи 'Classtime', з функціоналом плану, порівняння базової версії з Ліцензією, практичне опрацювання можливостей тарифу: нові типи запитань, створення спільних з колегами папок, створення класів, проведення командних ігор та складання пазлів, гнучке оцінювання, антиспісування, перевірка робіт за допомогою штучного інтелекту, шкільна аналітика, імпорт та експорт оцінок, інтеграція з Google Classroom

Тема 11. Дистанційне навчання. Додатки для планування, контролю та проведення уроків

Ключові питання теми: 1.Додатки, що використовуються для організації класу, поширення домашнього завдання, взаємодії з учнями і батьками та проведення уроків 2. Ресурси для створення різноманітних онлайн-завдань 3. Платформи, канали та соціальні мережі для пошуку, створення і використання навчального контенту.

Тема 12. Змішане навчання як інструмент підвищення ефективності навчання. Ротація за станціями

Ключові питання теми: 1. Ефективне навчання 2. Blended-learning та його різновиди 3. Station rotation: від ідеї до втілення

Тема 13. Сервіси та прийоми для змішаного навчання.

Ключові питання теми: Учні початкових класів потребують нових підходів у навчанні, сучасних технологій під час уроків. Тож, пропонуємо ознайомитися з кількома сервісами, які точно знадобляться вчителям та допоможуть зробити уроки цікавими та продуктивними

Тема 14. Ефективне онлайн навчання. Методики 25/26.

Ключові питання теми: сучасна освіта вимагає формувати нові знання та практичні вміння і навички для вдосконалення та ефективності онлайн навчання, що дають швидко адаптувати навчальний матеріал під психологічні особливості учнів; разом з тим розвивати дають можливість створити максимально комфортне психо-емоційне середовище під час

дистанційної освіти.

Тема 15. Безпечна дистанційна освіта під час Воєнного стану. Освіта з кібербезпеки.

Ключові питання теми: Стрімкий розвиток технологій викликав появу нових небезпек в інтернет-просторі. Під час вебінару обговоримо поняття кібербезпеки та кібергігієни, обговоримо основні правила захисту в інтернеті

Тема 16. Покращуємо враження від уроку: лайфхаки, які допоможуть зробити його цікавим і приємним.

Ключові питання теми: 1. Як створити ментальну карту за допомогою застосунків: онлайн і офлайн 2. Якісний візуальний контент для вчителя 3. Гайд: що? навіщо? як? на прикладі історії або громадянської освіти

Тема 17. Використання платформи Moodle для організації освітнього процесу за дистанційною та змішаною формою навчання

Ключові питання теми: Moodle - це найбільш поширена та популярна система дистанційного навчання, яку можна використовувати як для очного, так і для дистанційного навчання. Вона містить можливості організації процесу з використанням різноманітних форм як подання інформації, так і перевірки знань учасників освітнього процесу.

Тема 18. Новий навчальний рік: нові підходи

Ключові питання теми: Воєнний стан в Україні вносить зміни до підходів в освіті

Тема 19. Добросовісність - запорука якісної освіти.

Ключові питання теми: Академічна добросовісність посідає чільне місце серед принципів, покладених в основу Нової Української Школи. Згідно Концепції НУШ, передбачено системний підхід щодо впровадження академічної добросовісності в школі, не тільки формування ключових компетентностей, а й виховання в нового покоління відповідальності, чесності, толерантності щодо корупції, а також залучення батьків до цього процесу.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти

16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Абетка для директора. URL: <https://bit.ly/2YDTDXJ>
2. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи : методичні рекомендації / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. - К., 2019. - 47 с.
3. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Київ, 2019, 47 с.
4. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Пер. з англ. Київ.: Сфера, 1998. 342 с.
5. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. №8-9.
6. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. №8-9. С. 9-14.
7. Брюховецький В.С. Ліна Костенко: Нарис творчості. К.: Дніпро, 1990. 262 с.
8. Використання ігрових технологій під час вивчення біології / Уклад. К.М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 141 с.
9. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності у навчальний предмет «Я досліджую світ» : навчально-методичний посібник. Київ : Академія вільної преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
10. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ». 1 клас. / авт. - упоряд. Н.В.Маценко, Н.В.Свір. Харків : вид. група «Основа», 2019. 133 с.
11. Даниленко Л.І. Національно-патріотичне виховання учнів на уроках біології: метод. посібник / Л.І. Даниленко, С.О. Гончаренко, Т.В. Громова та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2017. 79 с.
12. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
13. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» : Постанова КМУ від 04.04.2018 № 237 (зі змінами від 05.07.2024 №796). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237-2018-%D0%BF#Text>
14. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан, О.М. Євдін, В.М. Могильниченко, О.В. Горіцький, О.П. Жихарев, О.М. Крикун; За заг. редакцією к.м.н. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
15. Євтух М. Б., Пінковська Е. А., Черкашина Т. В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання : навч.-метод. посіб. : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 400 с.
16. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWJA>
17. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20. 28.
18. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
19. Інновації, що приносять результат / упоряд. Т. М. Загорулько. Харків : Основа, 2016. 158 с.
20. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна

монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. Суми : вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2020. 444 с.

21. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152с.
22. Калініна Л. М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63). С. 10-24.
23. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. Київ : Унів. вид-во Пульсари, 2017. 216 с.
24. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fju05x>. Дата перегляду: 30.11.2022.
25. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
26. Лук'янова Л.Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: [монографія]. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
27. Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками. URL: <https://bit.ly/3zxHqYt>
28. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти : наказ МОНУ від 13.07.2021 №813. URL: <http://surl.li/dyrzc>
29. Нова українська школа зустрічає першокласників / авт.-уклад. Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 216 с.
30. Організація і надання першої медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. II-IV рівня акредитації / В. С. Тарасюк та ін.; ред. В. С. Тарасюк. Вінниця : Нова Книга, 2007. 144 с.: рис., табл.
31. Ощепко Т.В. Професійна компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3vbYTQA>
32. Пішун С.Г. Позитивний ресурс власного «Я» в координатах професійної діяльності майбутнього педагога. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. Вип. 32. С. 367-372.
33. Повстин О. В. Інтеграція знань як один з дидактичних принципів сучасної освіти. URL: http://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/povstyn_10.pdf.
34. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 : наказ МОН від 06.06.2022 № 527 (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН від 23.06.2022 №586). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
35. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 : наказ МОН України від 06.06.2022 № 527 (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН України від 23.06.2022 №586). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
36. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН від 19.02.2021 №235. URL: <https://bit.ly/3C7tkvQ>
37. Рай М. Компас цінностей. Уроки 101 країни про цілі, лідерство і життя. Yakaboo Publishing, 2021. 368 с.
38. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
39. Стратегія фінансової грамотності. Національний банк України. URL: <https://bit.ly/3POU8lm>
40. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : poradnik для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.

41. Сухомлинський В.О. Сто порад учителям. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5 тт. Київ: «Рад. школа», 1976. Т. 2. С. 600-601.
42. Топузов О.М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. 160 с.
43. Траутманн, Франц. Керівництво по інтерв'їзії. Інститут Трімбос (Інститут психічного здоров'я і залежностей Голландії). Управління ООН по наркотикам і злочинності. Проектне Бюро в Балтійських країнах, 2010. 18 с.
44. Управлінське лідерство : виклики сьогодення : колективна монографія ; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. 600 с.
45. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. О.І.Пометун. Київ, 2020. 104 с.
46. Фінансовий сенсей. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansovyy-sensey>
47. Читай, міркуй, твори: інтегровані компетентнісно орієнтовані завдання для учнів 3-4 класів Нової української школи / С. Гаряча, Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 68 с.
48. Capt V. L'enseignement du français et le défi du numérique. URL: <http://surl.li/earop>
49. Ehsan Taebi. Reflection in a Spontaneous World. URL: <http://surl.li/eakxc>
50. Pynoos Robert S. & Nader Kathi (1988). Psychological first aid and treatment approach to children exposed to community violence: Research implications. Journal of Traumatic Stress, volume 1, pages 445-473.

Додаткова література:

1. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Роштіна Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с.
2. Даниленко Л.І. Світочі української науки: життя та наукова діяльність: метод. посібник /Л.І. Даниленко, І.Ю. Гогайзель, Л.І. Гнед та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2018. 104 с.
3. Коноваленко Ю. Тьютори, Едвайсери, Коучі, Фасилітатори, Ментори, Наставники – розбираємось хто це. 2017. URL: <https://bit.ly/3UjIRjX>
4. Лук'янова Л. Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
5. Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. - К., 2021. - URL : <https://academiq.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/Metodychni-rekomen-datsiyi-dlva-serednih-shkil-l-Lpdf~>
6. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа : теорія і практика формування оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти». / О.Фідкевич, Н.Бакуліна. Київ : Генеза, 2019. 64 с.
7. Новгородська Ю. Г. Маркетингові технології як засіб ефективного управління закладом освіти / Ю. Г. Новгородська In: The 7th International scientific and practical conference "World science: problems, prospects and innovations"(March 24—26, 2021). Perfect Publishing, Toronto, Canada. - 2021. - С. 592-601.
8. Організація роботи з розв'язання проблеми насильства в школі: навчально-методичний посібник / упорядники: Дубровська Є. В., Ясеновська М. В.; редакційна група: Алексєєнко М. К., Дендебера М. П., Соловйова О. Д. Київ: Huss, 2011. 96 с.
9. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русіц // Асоціація міст України. - К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015.-396 с.Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посіб. Г. П. Васянович. - Львів : Сподом, 2010.-420 с.
10. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-

педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>

11. Сенчина Н. Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
12. Управління особистими фінансами : навчальний посібник / Н.А. Ясинськаю. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 352 с.
13. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.]. Вінниця, 2018. 196 с.
14. Yarborough C. and FedescoH. Motivating Students. URL: <http://surl.li/earpm>